

- проблеми та вдосконалення на базі досвіду зарубіжних країн. URL: <http://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/788> (дата звернення: 24.10.2021 р.)
3. Звітність Казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> (дата звернення: 24.10.2021 р.)
4. Податковий кодекс України від 01.08.2021 1600-IX. Дата оновлення: 01.07.21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 24.10.2021)

УДК 336.71

Циганова Н.В.

д.е.н., доц., професор кафедри

банківської справи та страхування

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ КОНСОЛІДАЦІЇ БАНКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Прискорення інноваційного оновлення економіки зумовлює зростання вимог до ресурсного забезпечення відтворювальних процесів. Модернізація економіки забезпечує покращання конкурентної позиції національних виробників на зовнішніх ринках і має базуватися на оптимальному поєднанні можливих джерел фінансування, серед яких особливе місце посідає банківське кредитування, можливості якого в Україні не реалізуються повною мірою. Ресурсні можливості банків не задовольняють потреби бізнесу за рядом параметрів, серед яких ціна, строковість, обсяги, умови надання. Прискорене зростання ресурсних можливостей банків забезпечує консолідація, темпи якої зростають як у розвинених країнах, так і на ринках, що розвиваються.

До векторів впливу консолідації банків на реальний сектор економіки можна

віднести забезпечення можливостей зростання бізнесу, прискорення розширеного відтворення, оновлення обладнання і технологій, фінансування інновацій; на банківський сектор – у напрямі нарощування ресурсів банків та посилення їх стабільності, змін конкурентного середовища та стану ринку банківських послуг, впливу на банківські технології та поширення банківських інновацій; на фінансовий ринок, його структуру, інтеграцію фінансових інститутів, інноваційні зміни фінансових послуг та відносин між учасниками. Поширення консолідації за межі банківського сектору суттєво трансформує інституційну структуру фінансового ринку. Інтеграція і консолідація інститутів фінансового ринку в умовах поширення фінансових інновацій спричиняє зміни наявних та появу нових послуг, продуктів, інструментів і, відповідно, продуктової структури фінансового ринку.

Консолідація банків в Україні – це реальний шлях розв’язання багатьох проблем у банківській сфері, серед яких обмежені можливості банків щодо кредитування суб’єктів господарювання, значна ризикова складова процентних ставок, подолання недовіри до банківської системи і національної валюти, низька конкурентоспроможність на зовнішніх ринках та ін.

Консолідація банківської системи супроводжується появою і зростанням впливу системно важливих банків. Відповідно до оновленого порядку розрахунку до системно важливих віднесено вже чотирнадцять банків: ПриватБанк, Ощадбанк, Укрексімбанк, Укргазбанк, Альфа-банк, Укрсоцбанк, Райффайзен Банк Аваль, ПУМБ, Укрсиббанк, Таскомбанк, Універсал банк, Кредобанк, ОТП Банк, Банк Південний [1]. Оскільки виникнення та функціонування таких банків є результатом консолідації банківського сектору, критерієм допустимого рівня їх присутності на ринку банківських послуг можуть бути чітко визначені кількісні межі рівня консолідації галузі.

Зміни у структурі українського банківського сектору останніх років характеризуються зростанням частки державних банків. Це є наслідком державної політики щодо системно важливих банків, які втрачали стабільність у кризових умовах і держава брала на себе відповідальність за їх діяльність, що виявлялося у їх

націоналізації. Очевидно, що у вітчизняному банківському секторі протягом найближчих років буде зменшуватися державна присутність, оскільки держава виявляє себе як неефективний власник. Проте на сьогодні було б доцільним використати поєднання потреб економіки у посиленні державного сприяння економічному розвитку та можливості державних банків у цій сфері.

Консолідаційні процеси у банківській сфері виявляються у зростанні присутності іноземного банківського капіталу на національних ринках, які стають доступними для його проникнення. Протягом останніх років показники присутності банків з іноземним капіталом на українському ринку стабілізувалися, проте їх частка на більшості ринкових сегментів і у банківській системі загалом залишається досить значною, що має суперечливий вплив на інвестиційні процеси. Потужні іноземні банки меншою мірою залежні від політичного тиску і державного втручання, аніж українські. Очікуваний позитивний вплив іноземного капіталу на динаміку відсоткових ставок поки що мало помітний. Позитивним є вплив іноземних банків на стандарти обслуговування, асортимент послуг, ризики фінансових установ [2, с. 308-319]. Отже, реструктуризація банківського сектору України відбувається у напрямі скорочення загальної кількості банків зі збереженням значної присутності іноземного банківського капіталу та зростанням сегмента державних банків. Велика кількість банків в Україні перешкоджала ефективному розвитку банківської системи, оскільки ресурси банківського сектору розподілялися між його учасниками, які насправді не могли фінансувати великі проєкти у зв'язку з вимогами адекватності капіталу, тому ця проблема частково розв'язувалася шляхом консолідації банків.

Нездатність українського банківського сектору фінансово забезпечити інноваційне оновлення економіки, повільне зростання ресурсних можливостей, нестійкість у стресових ситуаціях зумовлюють необхідність застосування рішучих заходів щодо його реструктуризації на основі виваженої, науково обґрунтованої стратегії, при цьому розв'язання проблем покращання ресурсного забезпечення та підвищення стабільності банків вбачається у їх зростанні, тобто консолідації

банківського сектору. Першочерговим завданням економічної стратегії має бути усунення суперечностей між тенденціями різноманітних сфер грошово-кредитних відносин, а також диспропорцій між секторами економіки України.

Список використаних джерел:

1. Національний банк визначив 14 банків системно важливими. *Національний банк України*. 1 липня 2019 р. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-viznachiv-14-bankiv-sistemno-vajlivimi>.
2. Циганова Н.В. Консолідація банківського сектору у конкурентному середовищі : монографія. Київ: КНЕУ, 2020. 422 с.

УДК 336.012.23-047.22(477)

Ціліцінська І.В.,

студентка 3 курсу,

спец. «Економіка підприємства»

Юркевич О.М.,

к.е.н., доцент кафедри

корпоративних фінансів і контролінгу

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ХАРАКТЕРИСТИКА ІНДЕКСУ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА АНАЛІЗ ЙОГО ЗНАЧЕНЬ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах розвитку української економіки все більш актуальним питанням є фінансова грамотність населення, зокрема через появу нових фінансових продуктів та послуг. Фінансова грамотність – сукупність знань та навичок, що формують вміння розпоряджатися своїми власними коштами з мінімальними ризиками та максимальною ефективністю. Фінансова грамотність допомагає ефективно приймати рішення про доходи, витрати та заощадження, використовуючи відповідні фінансові інструменти (планування бюджету,